

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова Національної академії наук України» м. Київ, прийняла рішення про присудження **Нестерову Геннадію Геннадійовичу** ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» на підставі прилюдного захисту дисертації *«Господарсько-правовий статус органів місцевого самоврядування»*.

«03» червня 2025 року.

Нестеров Геннадій Геннадійович народився 01 липня 1982 року.

У 2003 році закінчив Національний університет внутрішніх справ (м. Харків), здобув кваліфікацію юриста і отримав диплом спеціаліста за спеціальністю «Правознавство».

З 2000 р. по 2002 р. – помічник - консультант народного депутата України (Верховна Рада України, м. Київ).

З 2003 р. по 2006 р. – юрист приватного підприємства.

З 2007 р. по 2014 р. – юрист завідувач юридичного відділу, заступник директора з правової роботи ККП «Міські комунальні ресурси» Донецької міської ради.

З 2010 року депутат Ленінської районної в м. Донецьку ради, Голова бюджетної комісії.

З 2011 року радник секретаря Донецької міської ради та помічник - консультант народного депутата України на громадських засадах.

З 2015 року по теперішній час - радник Донецького міського голови (м. Київ).

З 2014 по теперішній час - молодший науковий співробітник Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова Національної академії наук України».

З травня 2023 р. - аспірант денної форми навчання Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова Національної академії наук України».

З квітня 2023 р. – липень 2024 р. – в.о. Вченого секретаря Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова Національної академії наук України».

Дисертацію виконано в Державній установі «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова Національної академії наук України». Тему дисертації «Господарсько-правовий статус органів місцевого самоврядування» було затверджено на засіданні Вченої ради Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова

Національної академії наук України» 26 червня 2023 року, протокол № 12.

Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор, заступник директора з наукової роботи, завідувач відділу проблем модернізації господарського права та законодавства Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України», **Джабраїлов Руслан Аятшахович**.

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 9 наукових праць, з яких 7 статей опубліковано у вітчизняних наукових виданнях, що включені до переліку наукових фахових видань України категорії «Б», та 2 публікації – в матеріалах науково-практичних конференцій..

Список опублікованих праць за темою дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Нестеров Г.Г. Обсяг та зміст господарської компетенції органів місцевого самоврядування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 10. С. 191-197. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-10/45>.
2. Нестеров Г.Г. Регуляторна діяльність як детермінанта ефективного здійснення органами місцевого самоврядування організаційно-господарських повноважень. *Juris Europensis Scientia*. 2024. № 1. С. 75–81. DOI: <https://doi.org/10.32782/chern.v1.2024.14>.
3. Нестеров Г.Г. Особливості застосування речово-правових способів захисту права комунальної власності. *Право і суспільство*. 2024. № 2. С. 137–148. DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.2.18>.
4. Нестеров Г. Правові акти органів місцевого самоврядування: деякі теоретико-прикладні аспекти. *Економіка та право*. 2024. № 2. С. 94–104. DOI: <https://doi.org/10.15407/econlaw.2024.02.094>.
5. Нестеров Г.Г. Господарсько-правовий статус органів місцевого самоврядування: теоретико-прикладні аспекти класифікації. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2024. Вип. 3 (56). С. 100–107. DOI <https://doi.org/10.32782/pyuv.v3.2024.17>.
6. Нестеров Г.Г. Деякі особливості здійснення повноважень органів місцевого самоврядування іншими суб'єктами права. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2024. Том 35 (74). № 4. С. 18–27. DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2024.4/04>.
7. Нестеров Г.Г. Міжнародно-правові зобов'язання України та їх вплив на розвиток законодавства у сфері місцевого самоврядування. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2024. № 70. С. 9–15. DOI <https://doi.org/10.32782/2307-1745.2024.70.2>.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

8. Нестеров Г.Г. Деякі аспекти реалізації господарської компетенції органами місцевого самоврядування. *Треті наукові читання пам'яті професора Пронської Граціелли Василівни*. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (12 квітня 2024 р., м. Київ) / За заг. ред.: В.В. Поєдинок, А.С. Головачової. Київ: Видавництво Ліра-К, 2024. С. 116–118.

9. Нестеров Г. Деякі аспекти регуляторної діяльності органів місцевого самоврядування. *П'яті наукові читання пам'яті академіка В.К. Мамутова*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 28 червня 2024 р.). за заг. ред. В.А. Устименка; НАН України, ДУ «ІЕПД імені В.К. Мамутова НАН України». Київ-Чернігів: Десна Поліграф, 2024. С. 206–207.

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради:

Гудіма Тетяна Степанівна, доктор юридичних наук, старший дослідник, заступник завідувача відділу проблем модернізації господарського права та законодавства Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова Національної академії наук України». Оцінка позитивна без зауважень.

Петруненко Ярослав Вікторович - доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу проблем модернізації господарського права та законодавства Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова Національної академії наук України». Оцінка позитивна із деякими міркуваннями, які по своїй суті не є зауваженнями:

1. Запропонована автором класифікація господарсько-правового статусу органів місцевого самоврядування за принципом «загальний – спеціальний – особливий» видається цікавою і заслуговує схвальної оцінки, втім вона у подальшому може потребувати більш детального пояснення або чіткого розмежування, зокрема з приводу того, які конкретні критерії відрізняють «спеціальний» статус від «особливого» та як подібна класифікація корелює з чинним законодавством України.

2. Заслуговує об'єктивно високої оцінки якісно проведений автором ґрунтовний правовий аналіз діяльності органів місцевого самоврядування в умовах запровадженого в Україні правового режиму воєнного стану та інституційного заміщення органів місцевого самоврядування військовими адміністраціями. Висловлена автором теза про порушення усталеної правової моделі делегування повноважень у період воєнного стану представляється цілком логічною. Однак, на думку рецензента, було би корисно врахувати ще й додатковий аспект, зокрема наскільки цей процес є тимчасовим і чи є ризик закріплення таких змін після завершення війни.

Олюха Віталій Георгійович – доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу господарсько-правових досліджень проблем економічної безпеки Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України». Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У дисертації обґрунтовується положення про доцільність переходу від моделі спростовної презумпції добросовісності учасників цивільних відносин, яка знайшла вияв у нормах Цивільного кодексу України, до моделі доказової презумпції добросовісності. Попри вагомі аргументи на користь зміни моделі, виникає питання чи не призведе такий підхід до складнощів у відправленні правосуддя та накладення значно більшого юридичного тягара на фізичних та юридичних осіб?

2. У дисертаційному дослідженні автором пропонується розширити перелік підстав, за наявності яких регуляторний акт не може бути прийнятий або схвалений уповноваженим на це органом чи посадовою особою місцевого самоврядування. В цілому, погоджуючись з тим, що правові засади регуляторної діяльності органів місцевого самоврядування потребують уточнення, в той же час у певній мірі актуалізується питання чи не призведе практичне впровадження пропонованої ідеї до значно більшої зарегульованості діяльності органів місцевого самоврядування?

Батанов Олександр Васильович – доктор юридичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, провідний науковий співробітник відділу конституційного права та місцевого самоврядування Інституту держави і права імені В. М. Корецького Національної академії наук України. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Позитивно оцінюючи проведений автором аналіз теоретико-прикладних аспектів дії правових актів органів місцевого самоврядування (стор. 104-118 дисертації), вважаємо, що постановка питання та визначення предмету дослідження, а саме – господарсько-правовий статус органів місцевого самоврядування, об'єктивно передбачали аналіз усієї системи нормативно-правових актів, які регламентують відповідні суспільні відносини, у тому числі й прийнятих у системі місцевого самоврядування. Втім, фактично поза увагою дисертанта залишились питання щодо ролі та значення статутів територіальних громад у процесах формування та реалізації господарсько-правового статусу органів місцевого самоврядування. Наразі переважна кількість територіальних громад, у тому числі й об'єднаних, мають свої статuti. Враховуючи це, вважаємо, що результати дисертаційного дослідження були б набагато змістовнішими, а висновки – переконливішими, якщо б автор більш детально проаналізував практичний досвід статутної регламентації господарської правосуб'єктності органів місцевого самоврядування на рівні окремих видів конкретних сільських, селищних або міських територіальних громад.

2. Розглядаючи питання господарської правосуб'єктності органів місцевого самоврядування та реалізації їх господарської компетенції (стор. 77-86 дисертації; в цілому вся концепція роботи), автору варто було звернути увагу на концептуальні проблеми визнання територіальної громади юридичною особою публічного права у фокусі проблем, які є предметом дисертаційного дослідження. Попри неоднозначне ставлення до відповідного питання у вітчизняній правовій доктрині та у колі політичних експертів, народних депутатів та практиків місцевого самоврядування, це питання є одним з ключових у контексті конституціоналізації правосуб'єктності громади як первинної одиниці місцевого самоврядування, адміністративного-територіального устрою та господарсько-економічних відносин, а, отже, важливим в аспекті забезпечення статусу місцевого самоврядування та всієї його системи в усьому діапазоні муніципальних функцій та повноважень, у тому числі й насамперед в сфері господарювання.

На відміну від усталеної зарубіжної практики конституційної регламентації статусу первинних суб'єктів місцевого самоврядування як юридичних осіб, вітчизняне конституційне, цивільне та господарське законодавство не містить подібних норм та принципів. Тому у цьому аспекті позиція та аргументація автора щодо процесів формування, реалізації та захисту господарсько-правового статусу органів місцевого самоврядування потребує конкретизації, деталізації та більш ґрунтовного аналізу.

3. Позитивно оцінюючи прагнення автора дослідити проблеми господарсько-правового статусу органів місцевого самоврядування з точки зору реалізації їх господарської правосуб'єктності та господарської компетенції, вважаємо, що дисертаційне дослідження було б набагато ґрунтовнішим, а зроблені у ньому висновки – переконливішими та, головне, кориснішими для практики, якщо б автор більше уваги приділив проблематиці становлення та розвитку економічної політики як детермінанти господарської діяльності органів місцевого самоврядування. На наш погляд, у концептуальному аспекті бажано було б більш ґрунтовно розглянути процеси генезису такої політики, а також господарсько-економічних прав територіальних громад, порівняти це з відповідними історичними процесами в окремих зарубіжних країнах як з точки зору природи господарсько-правових, так і відповідних муніципально-правових, відносин, їх суб'єктно-об'єктного складу тощо.

При цьому, слід враховувати, що тенденція щодо формування правосуб'єктності територіальних громад (а в наслідок цього – господарсько-правового статусу органів місцевого самоврядування) в економічній сфері, а, внаслідок цього, і розвиток економічної політики та економічних прав територіальної громади, чітко намітилася ще у Стародавньому Римі. Адже саме поняття «муніципальний» з'явилося ще до нашої ери у Стародавньому Римі та застосовувалося щодо громад, які раніше були самостійними, підпали під владу Риму та обтяжувалися різними повинностями (*munera*) на його користь, від назви яких, власне кажучи, й походить сам термін «муніципальний» (такі громади називалися *municipia*). Даний римський етап

розвитку місцевого самоврядування свідчить, що у вказаний період в процесі утворення та територіального розширення Римської імперії був сформульований та здійснений на практиці новий підхід до місцевого самоврядування, в основі якого було функціонування муніципії як потенційного учасника як публічних, так і приватних правовідносин, що мало важливе значення з точки зору генезису більшості прав територіальної громади, в тому числі й її економічних прав як учасника господарських відносин. Цікавим та ілюстративним у цьому аспекті є й вітчизняний досвід господарсько-економічного виміру муніципальної історії.

Дорошенко Ліна Миколаївна – доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри господарського та адміністративного права Донецького національного університету імені Василя Стуса. Оцінка позитивна із зауваженнями:

По-перше, у дисертації автором із використанням репрезентативної джерельної бази, представленої судовою практикою, у тому числі з врахуванням висновків Великої Палати Верховного Суду, проаналізовано особливості застосування віндикаційного та негаторного позовів з боку держави та територіальних громад в особі органів місцевого самоврядування з метою витребування об'єктів права державної та комунальної власності, що були відчужені у приватну власність із певними юридичними вадами. Зокрема, автором пропонується визнати не пов'язаними з позбавленням володіння такі порушення права власності територіальної громади (права комунальної власності), які є наслідком вжиття з боку органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб дій та/чи бездіяльності, що призвели до порушення ч. 2 ст. 19 Конституції України. У таких випадках, як наголошує здобувач, захист права власності територіальної громади має відбуватися шляхом застосування негаторного позову. Визнаючи важливим захист майнових інтересів територіальних громад від протиправних рішень, дій та/або бездіяльності органів місцевого самоврядування, наслідком яких є вибуття майнових об'єктів з комунальної власності, вбачається за доцільне звернути увагу на те, що із прийняттям Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо посилення захисту прав добросовісного набувача» від 12.03.2025, який набрав чинності 09.04.2025 (отже, автор не міг врахувати цей правовий акт у дисертаційній роботі), змінився підхід як у частині підстав для витребування майна, так і строків позовної давності, які застосовні, у тому числі, і до негаторних позовів. У зв'язку з цим було б цікавою авторська позиція та оцінка зазначеної законодавчої новели.

По-друге, погоджуючись з тим, що виконання рекомендацій Європейської Комісії щодо забезпечення впровадження у національну правову систему правил нагляду за діяльністю місцевих органів влади, відповідно до Європейської хартії місцевого самоврядування, потребує розробки певної моделі правового регулювання, вбачається за доцільне висловити певні застереження з приводу запропонованої дисертантом моделі попереднього (апріорного) нагляду щодо нормативних актів органів

місцевого самоврядування з обґрунтуванням необхідності віднесення до повноважень територіальних органів Міністерства юстиції України здійснення попереднього (апріорного) нагляду щодо нормативних актів нерегуляторного характеру, зважаючи на те, що регуляторні акти є предметом нагляду з боку Державної регуляторної служби України. Видається, що такий правовий механізм може створити значно більше процедурних складнощів та створюватиме конфлікт з одним з принципів місцевого самоврядування, яким є принцип правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності в межах повноважень, визначених Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» та іншими законами (ст. 4 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»). Відповідно, позиція автора потребує додаткової аргументації.

По-третє, підтримуючи висновок автора про доцільність змістовної конкретизації предметів відання органів місцевого самоврядування із обґрунтуванням того, що вказане має відбуватися шляхом нормативно-правового закріплення на рівні закону, а не бути результатом правотлумачної діяльності судових органів, треба зазначити, що водночас залишається не з'ясованим питання про те який, на думку дисертанта, має бути обраний підхід щодо практичного втілення зазначеної пропозиції. В цій частині було б доцільним викласти думку більш деталізовано.

Результати відкритого голосування:

«За» - 5 членів ради;

«Проти» - немає;

Тих, хто утримались, немає

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України» присуджує *Нестерову Геннадію Геннадійовичу* ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Додаток: відеозапис трансляції захисту дисертації з накладенням електронної печатки закладу, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронної печатки.

Голова
разової спеціалізованої вченої ради
доктор юридичних наук,
старший дослідник

Тетяна ГУДІМА